

ט"ב, מגילת איכה (4)

מטרת הבכי בתשעה בא, קירבת ה'

מובא בספר "תורת העולה" להרמ"א, שירמיה הנביא פגש את אפלטון רבו של אריסטו. אפלטון רואה שירמיה הנביא בוכה על חורבן בית המקדש, הוא שואל אותו שתי קושיות. הקושיא הראשונה: מדוע אתה, החכם של יהודים בוכה על עצים ואבנים, מה זה משנה העיקר שיש ה' יתברך. השאלה השניה: מדוע אתה בוכה על העבר, לא בוכים על חלב שנשפך. ירמיה הנביא ביקש מאפלטון, החכם שבאומות, שישאל אותו את כל השאלות שיש לו בפילוסופיה, מובא שם שאפלטון שאל אותו הרבה שאלות וירמיה ענה לו כולן בחכמה רבה, עד כדי כך שאפלטון לא ידע אם עומד לפניו מלאך או בן אדם. אמר לו ירמיה: כאן מתורצת הקושיא הראשונה, אני לא בוכה על עצים ואבנים, כל חכמה שיש לי הוצאתי מתוך העצים והאבנים של ביהמ"ק. הלזאת יקרא עצים ואבנים. על השאלה השניה, מדוע הוא בוכה על העבר, אמר לו ירמיה שעל כך הוא לא יענה, כי אפלטון לא יוכל להבין. בפשטות התכוון ירמיה הנביא, שאפלטון לא יכול להבין את התשובה, כי הוא גוי.

הסבא מקלם אמר על אריסטו שהוא היה חכם גדול, אבל אני חכם גדול ממנו, גם הבן הנכד שלי חכמים ממנו. ישנם דברים שרק יהודי יכול להבין, גוי לעולם לא יבין אותם.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "גלות ונחמה"

כי אתה ה' באש היצתה

בתפילת מנחה בתשעה באב אומרים: נחם ה' אלוקיני את אבלי ציון ואת אבלי ירושלים... כי אתה ה' היצתה ובאש אתה עתיד לבנותה. אמר על כך ה"לחם לפי הטף": המדרש אומר כי קודם ששרפו האויבים את בית המקדש, הוא נשרף על ידי מלאכי השרת, כמו שנאמר: "ממרום שלח אש בעצמות". מה היתה המטרה בשרפה זו? בספר "מעשה רוקח", מובא לכך ביאור נפלא: מובא במשנה (פאה פ"ב, ז) ונפסק ברמב"ם להלכה (הלכות מתנות עניים פ"ב ה"ז), ששדה שקצרוה גויים או לסטים פטורה מפאה. אמר אפוא הקב"ה: אם הגויים ישרפו את בית המקדש, הם לא יצטרכו להשאיר בו דבר, אבל אם אני שורף, חייב אני להשאיר 'פאה'. משום כך שרף ה' את בית המקדש בעצמו, ו'התחייב' להשאיר שם קדושה. ואכן, מעולם לא זזה שכינה מן הכותל המערבי, והקב"ה נשבע לכותל זה שלא יחרב לעולם, בהותירו 'פאה' אחת כשריד לבית ה'.

נמצא אם כן מסיים ה"לחם לפי הטף", שהסיבה לכך שהקב"ה עתיד לבנות את בית המקדש היא משום שהוא עצמו שרף אותו, ולא הגויים, וזהו פשר תפילתנו: כי אתה ה' באש היצתה ובאש אתה עתיד לבנותה, הלואי ונזכה לכך במהרה בימינו נאמן.

ספר "ומתוך האור בין המצרים"

ירושלים של מעלה, שוממה

נוסח התפילה בתשעה באב במנחה הוא: "נחם ה' אלוקיני את אבלי ציון ואת אבלי ירושלים, ואת העיר האבלה והחרבה, והבזויה והשוממה וכו'" את הנוסח הזה אנו אומרים גם היום, בזמן שלכאורה הארץ אינה שוממה, ויש בה יושבים רבים. וצריך להבין, איך יוכל להתפרש הנוסח באופן שיתיישב עם המציאות. ה"אמרי אמת" מבאר את הדבר בשני אופנים

(1) אין הכוונה שהיום היא שוממה מאין יושב, אלא שבאותו זמן שנחרבה ונהייתה בזויה, אז היתה שוממה מאין יושב. כמו שאמרו חז"ל במסכת שבת (קמ"ה): דתניא רבי יהודה אומר: חמישים שנה לא עבר איש ביהודה שנאמר: "על ההרים אשא בכי ונהי וכו', מעוף השמים ועד בהמה נדרו הלכו", בהמ"ה בגימטריא, חמישים ותרתין הוו.

(2) אין הכוונה לירושלים של מטה, אלא של מעלה, שהיא שוממה מאין יושב, ממי שרגיל להיות יושב בה, הוא הקב"ה בכבודו ובעצמו. וזה על פי מה שאמרו חז"ל שהקב"ה נשבע שאין הוא נכנס בירושלים של מעלה, עד שהוא יכנס בירושלים של מטה. ומשום כך, כל זמן שביית המקדש חרב, ואין השכינה שורה בירושלים של מטה, גם ירושלים של מעלה נשארת שוממה בלא ה' היושב בה.

ספר "ומתוך האור בין המצרים"

מגילת איכה

זכור תזכור ותשוח עלי נפשי. זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל (ג. כ-כא)

אדם המאבד דבר שאין סיכוי למוצאו, הרי זו שטות היא לבכות עליו, והמשכיל מתגבר על כך במהרה. רק אם עדיין מאמין הוא שיש תקווה להשיבו, יש מקום לבכי. מטעם זה, הבכי על ירושלים לכאורה יש בו תועלת, רק בשל התקווה לבניינה. היינו, האמונה בנחמת ציון וירושלים, היא הסיבה והגורם לבכי. אולם חז"ל (תענית ל:) מלמדים אותנו שאין הדבר כך: כי המתאבל על

ירושלים זוכה ורואה בנחמתה. נמצא אם כן שהבכי והאבל על ירושלים הוא גופא הסיבה לבניינה. וכן אמרו רבותינו במדרש (איכה א'): אמר רבי איבו, אמר הקב"ה בשכר אותה הבכיה אני מכניס גלויותיכם. זו כוונת הנביא באומרו: "זכור תזכור" כיון שיש לי תקוה לבניינה של ירושלים, על כן "תשוח עלי נפשי", בוכה אני ומתאבל. "זאת אשיב אל לבי", ובזכות אותה בכיה "על כן אוחיל", בשכר זה מקווה אני ומייחל שייבנה המקדש במהרה.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות, איכה, בין המצרים"

רחמנות שאינה במקומה

ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן (ד.)

שיאו של החורבן הנורא מתבטא בפסוק זה, שמראה את מצב השיפלות שאליו התדרדר עם ישראל, והמפרשים מסבירים על המשך הפסוק "היו לברות למו", שהנשים אכלו את ילדיהם כסעודת הבראה, וכן שאכלו והצניעו לפעם אחרת, מצבים אשר רק למיקראם ולמישמעם, מצטמרר כל לב אדם.

השל"ה הקדוש מבאר על דרך המוסר, שהכתוב רומז לנשים שמרחמות על בניהן ואינן מתירם לאבותיהם להקיץ אותם בבוקר, על מנת ללכת לבית הכנסת להתפלל וללמוד. רחמנות זו, מסיים השל"ה, אינה במקומה, שכן "מבשלת" ומכלה את הילדים ואת נשמתם.

ספר "ומחוק האור מגילת איכה"

מוסר: חומרת אונאת דברים

חז"ל הפליגו מאוד בחומרת אונאת דברים, עד שאמרו (ב"מ נט.): כל השערים ננעלו, חוץ משערי אונאה, כלומר, הצועק על אונאת דברים אין השער ננעל בפניו. הטעם לכך שערי תפילה ננעלים בפני הצועק, כותב רבינו בחיי, מפני שהמתאנה מצטער ביותר ויש לו חלישות הדעת, ואז לבו נכנע מחמת צרתו, ותפילה הבוקעת מתוך לב דואג נאמרת בכוונה ונשמעת.

דברים נוקבים בחומרתם כתב רבינו יהודה החסיד בספר **החסידים**. הוא אומר כי לפעמים מאריכים אף לאדם המאנה את חבריו ולא ממהרים להביא עליו את הפורענות המגיעה לו על אונאתו, או מחמת זכות של המאנה, או כדי שימשיך לחטוא וירבו פורעניותיו. ברם אומר רבי יהודה החסיד, כשהמאונה והנעשק צועק ותובע עלבוננו, אין מידת הדין ממתנה וממהרים לפרוע מהמאנה, כי אומרת: ומה כשצועקים לפני בשר ודם ממהר לנקום, לפני הקב"ה על אחד כמה וכמה.

ספר "אדרבה תן בלבנו"

הלכה: מנהגי סעודת שלישית כשחל ט"ב ביום א'

כתב **השו"ע** (סי תקנ"ט): חל ט"ב באחד בשבת או בשבת וכו' אוכל בשר ושותה יין בסעודת המפסקת ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו. ובמ"ב (סקג"ג) כתב בשם מ"א שישב בדאבון נפש ולא בסעודת חברים, ובשם בכור? שור חולק ע"ז ודעתו שמי שרגיל בכל שבת לסעוד סעודה זו עם חבריו ומונע עצמו מכך הרי הוא כאבילות בפרהסיא. כתב הפסקי תשובות (אות ט): וכן המנהג לזמר זמירות ותשבחות כמו שרגילין בכל סעודת שלישית, ומברכין ברהמ"ז לפני השקיעה. וממשיכים בקדושת שבת בלא לנהוג שום מנהג אבילות עד זמן מוצ"ש. **פסקי תשובות חלק ו'**

פתגם: את הדברים הטובים והיפים בעולם, אי אפשר לראות וגם לא למשש, יש להרגיש אותם בלב.

ספר "שמחה"

חקירה: התראה

שלושה צדדים: להבחין בין שוגג למזיד, או גזירת הכתוב, או גמר החיוב. (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"א ד"ה התראה). **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: עיקר וטפל

חסיד אחד בא אצל רבי יעקב יוסף, בעל ה"תולדות", להשיח לפניו על מצוקת פרנסתו. אמנם גלוי וידוע לפני, פתח החסיד, כי החטא גרם, כפי שאמר התנא בקידושין: הרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי. אכן, נענה לו רבי יעקב יוסף: אולם אותו תנא התכוון בעיקר להרעותי את מעשי, ואילו אתה מתבונן בעיקר לקפחתי את פרנסתי.

ספר "חוד וחלק"

חלק ד' (דף פו)

מזל טוב ליום הולדת של בני היקר חביב נ"י

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה מאיר בן גבי זווירה, , ששא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'זות בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליזה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס ששה בן מרי מרים.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון

www.kollel-aixlesbains.fr